
HET LAND VAN NEVELE

100 JAAR MERENDREE IN MEER DAN 100 FOTO'S

door

Jan Luyssaert en Julien Scherpereel

juni 2004

jaargang XXXV

aflevering 2

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

De kerk	111
De pastorie	119
Het klooster	121
Kastelen	123
Verdwenen kapellen	130
Oude en verdwenen huizen	133
Dorpsgezichten	136
Kanalen	140
Molens	145
Oude en verdwenen beroepen	147
Schuttersmaatschappijen	155
Boldersmaatschappijen	161
Voetbalsport	163
Muzikaal Merendree in de jaren zestig	166
Een waaier van verenigingen	169
Wel en wee in Merendree	182
Processies	190
Pastors van Merendree in de 20 ^e eeuw	194
Bekende personen	197
Geraadpleegde werken	200

DE KERK

De H. Radegondiskerk omstreeks 1900.

De beschermde parochiekerk is de enige Belgische kerk die toegewijd is aan St.-Radegundis. Zij zou gesticht zijn ten tijde van de H. Amandus in de 7e eeuw.

Oorspronkelijk was het een naar het noordoosten georiënteerd driebeukig romaans kerkje met transept, vlak afgesloten koor en kruisingstoren van veldsteen.

De oudste delen van de kerk in veldsteen en Doornikse steen, voornamelijk aan toren, koor en dwarsbeuk, klimmen vermoedelijk op tot de 12e eeuw.

Wellicht nog voor het midden van de 16e eeuw werden de zijbeuken afgebroken. Dit wordt bevestigd door een tekening van 1613, waarop men duidelijk een éénbeukige kerk onderscheidt met in de rechterkruishoek een sacristie.

Over de toestand van het kerkgebouw tussen 1624 en 1654 zijn we bijzon-

der goed ingelicht door de Visitatieverslagen van de Gentse bisschop Antoon Triest. In 1624 verkeerde de kerk binnen en buiten in goede staat, toch waren herstellingen nodig aan de vensters en het gebinte. In 1627 was de kerk in een treffelijke staat. In 1630 was de noordelijke zijkapel nog niet met pannen of schaliën bedekt en er was nog geen doopkapel. In 1633 was de kerk volgens bisschop Triest in een erbarmelijke staat, het dak en de vensters waren op vele plaatsen beschadigd. Vier jaar later vond de bisschop de kerk in goede staat en dat bleef zo tot aan zijn laatste bezoek in 1654, maar in 1651 had de toren dringend herstellingen nodig.

Omstreeks 1676 werd de zolder boven het koor vernieuwd omdat het in de kerk binnenrende.

De torenspits dateert van 1757-1759 en werd later vernieuwd.

Deze foto werd in 1939 gemaakt vanuit het klooster te Merendree en geeft een mooi beeld van het ondertussen verdwenen kerkhof.

In 1764 werd aan de kerk een doopkapel aangebouwd en een *beenderhuisjesen* d.i. een knekelhuisje waar de beenderen uit opgeruimde graven geborgen worden.

Rond 1780 werd de kerk met één travee vergroot en veranderde de oriëntatie van de oorspronkelijk noordoost georiënteerde kerk, waarbij een nieuw koor aan de westzijde werd aangebracht. De ingang van de kerk werd aangebracht onder het venster van het vroegere koor.

Tijdens de grootse bouwcampagne van 1881-82 o.l.v. architect A. Van Assche werd de kerk met twee traveeën verlengd, de 18e-eeuwse travee werd aangepast, de huidige voorgevel in neogotische stijl gebouwd en een doopkapel werd tegen de zuidbeuk toegevoegd. Het koor werd terug naar de oorspronkelijke plaats gebracht met toevoeging van sacristieën in neoromaanse stijl.

In 1893 volgde een nieuwe restauratiecampagne.

Tijdens het bevrijdingsoffensief en de Slag van Overbroek op 23 oktober 1918 liep de kerk zware schade op: de toren was beschadigd, verscheidene obussen waren ingeslagen in het dak en het schip, het dak van de doopkapel was afgerukt en ramen waren verbrijzeld.

Tijdens de meidagen 1940 heeft de kerk enkele Belgische obussen moeten incasseren.

De kerk bezit twee klokken. De grote klok komt voort van de beiaard van de Sint-Baafsabdij te Gent en werd in 1803 gekocht. Deze klok werd op vrijdag 10 september 1943 door de Duitse bezetter geroofd, maar aangezien ze van vóór 1750 dateerde, werd ze als een historische klok beschouwd en op 3 november 1943 teruggebracht. Volgens de inscriptie op de klok werd ze in 1725 gegoten door een zekere J. Pauwels.

Zicht op de kerk en het kerkhof vóór de Eerste Wereldoorlog.
In het midden van de foto prijkt een lantaarnpaal,
want Merendree had toen nog petroleumverlichting.
Het hoekhuis rechts is de huidige bakkerij Chris.

Binnenzicht van de kerk vóór 1914.

Na de val van Antwerpen op 10 oktober 1914 gaf koning Albert het bevel aan zijn troepen om zich achter de IJzer terug te trekken. De troepen die zich in Gontrode en Kwatrecht hadden verschanst, kwamen via Drogen, Merendree, Hansbeke en Bellem in Aalter aan. Tijdens die terugtrekking sneuvelden aan het Schipdonkkanaal bij Merendree verscheidene Belgische soldaten. Ze kregen een voorlopig graf op het kerkhof van Merendree. Op het kruis lezen we: “Hier rusten de dappere Belgen gesneuveld op het veld van eer te Meerendrée den 13n oktober 1914. Heer geef hen de eeuwige rust.”

Vanuit het Hammeken werd in de jaren dertig de kerk gefotografeerd. Op de voorgrond vallen de stijen van het kerkhof en het traliewerk op.

Op vrijdag 10 september 1943 werden op bevel van de Duitse bezetter de klokken van Merendree weggehaald. Aan de lichte kledij van de omstaanders te zien, was het een zomerse septemberdag.

Ter gelegenheid van het weghalen van de klokken verspreidde de Merendreese priester-dichter Basiel De Craene een prentje met een gedicht over de klokken. Uit voorzichtigheid voor de Duitse bezetter, bleef hij zeer vaag over de rovers zelf...

DE PASTORIE

De pastorie omstreeks 1900.

De pastorie is ingeplant op een oude omwalde site gekend als Gerolfswal of Meierswal. Volgens een document van 1481 woonde op die omwalde plaats de meier van de heerlijkheid Merendree en Vinderhoute.

In 1755 kocht de toenmalige pastoor van Merendree Jacobus Van Coppenolle van Pieter François Meijs een *bewalt huys van plaisance* en liet op die plek rond 1764 een nieuw gebouw in classicistische stijl optrekken om het als pastorie te gebruiken, in vervanging van de oude pastorie, gelegen op de hoek van de H. Geeststraat en de Gerolfsweg.

In 1878 werd het gebouw met één travee vergroot en kreeg het een gevelberaping.

Thans is de pastorie nog steeds één van de meest opvallende en waardevolle gebouwen van de gemeente en ze heeft een prachtig interieur.

Toen deze foto omstreeks 1900 werd gemaakt was
Henri Van Beveren er pastoor.
Op de foto poseren de pastoor, zijn meid Emma Baecke met haar hondje
en de hovenier Petrus Verhaege.

HET KLOOSTER

Aan de oorsprong van het klooster van Merendree ligt het kapucijnessenklooster te Gent. In 1796 werd tijdens de Franse Revolutie hun klooster in Gent afgeschaft en tussen 2 januari 1797 en 4 november 1801 kwamen zeven Gentse zusters naar Merendree wonen. Vermoedelijk na het concordaat tussen Napoleon en het Vaticaan werd door de zorg van Ambrosius Karel Goethals, vicaris van het bisdom Gent, dit passend verblijf voor de kloosterlingen gebouwd op de plaats waar vroeger herberg "Sint-Hubrecht" stond.

Op 24 juli 1876 was het nieuwe klooster van de zuster kapucijnessen op de Brusselse Steenweg in Gent klaar en zij verlieten Merendree.

Hun plaats werd op 26 juli 1876 ingenomen door de zuster franciscanessen van het Crombeen. Deze zusters gaven onderwijs aan meisjes en hielden een kantwerkschool open.

Het klooster omstreek 1900.

In 1895-1896 werden de gebouwen aangepast voor de opvang van weeskinderen. Zo bouwde men in 1900 vier nieuwe klassen, de huidige vleugel van het lager onderwijs en erboven de slaapzaal voor meisjes.

Tijdens de Grote Oorlog werd in het klooster in oktober 1914 onderdak verleend aan vluchtelingen uit Mechelen en aan de Burgerwacht uit de Brusselse voorsteden. In oktober 1918 vertoefden er vooral West-Vlaamse vluchtelingen. Na het eindoffensief van oktober 1918 lag het klooster gedeeltelijk in puin.

Tussen 1927 en 1951 was het een bisschoppelijke openluchtschool voor zwakke kinderen uit de katholieke lagere scholen van Gent.

Een blik op de schoolkoer van het klooster omstreeks 1900.

KASTELEN

Kasteel te Velde (Gerolfsweg, nr. 4)

Het kasteel te Velde kort na de Eerste Wereldoorlog.

Dit kasteel zou opklommen tot de 16e eeuw, brandde af en werd in 1746 weer opgebouwd. Het werd door de heer F.A. Clemmen, burgemeester van 1810 tot 1824, ingericht als zomerverblijf. Omstreeks 1806 liet hij de voorgevel wederopbouwen. Begin 20e eeuw was het kasteel bewoond door Albert Mechelynck (1854-1925), Gents advocaat, vrijmetselaar en liberaal volksvertegenwoordiger; naar hem werd het dan ook soms “Kasteel Mechelynck” genoemd.

Het kasteel te Velde werd omstreeks 1900 genoemd naar zijn bewoner en eigenaar Albert Mechelynck.

Kasteel ter Wallen (Veldestraat 21-23)

Het “Kasteel Ter Wallen” - in 1418 vermeld als “Goet ter Borgh” - is een oud omweld pachtgoed, gelegen aan de Kale. Het huidige statige kasteeltje dateert vermoedelijk van ca. 1800 en werd in 1962 door de huidige eigenaar op stijlvolle wijze gerestaureerd. Een authentiek aandoende gemetste korfboogvormige poort in een muur met kanteling over de walbrug verleent toegang tot het boomrijke en nog steeds omgrachte park.

Het Kasteel ter Wallen werd vóór de Eerste Wereldoorlog genoemd naar zijn toenmalige bewoner Van der Haegen.

Kasteel Kervyn de Meerendré (Veldestraat 48)

De oudst bekende foto van het Kasteel Kervyn de Meerendré dateert van vóór 1900.

Het voormalige “Kasteel Kervyn de Meerendré” werd eind 17e eeuw gebouwd op de plaats van “een behuysde stede en brouwerije” (verdwenen in 1680-85). Het werd opgetrokken in neoclassicistische stijl en is gelegen in een omgracht park, aangelegd in Engelse landschapsstijl in de periode 1783-1809 door de toenmalige eigenaar J. Kervyn de Lettenhove. Het kasteel verkreeg uiteindelijk in de tweede helft van de 19e eeuw zijn huidige vorm.

De witgepleisterde voorgevel met horizontale geleding, de benadrukking van de middenpartij en van de bovenverdieping door pilasters en kroonlijsten boven de vensters, en het klassieke hoofdgestel en driehoekig fronton als gevelbeëindiging zijn typerende stijlkenmerken.

De achtergevel is opmerkelijk door de uitgebouwde rotonde, geled door pilasters. De typische aanhorigheden, zoals wagenhuis, schuur, hondenhok en bakhuis zijn nog bewaard.

De ovale en ommuurde moestuin met orangerie dateert nog uit de 18e eeuw en is een unicum in onze streek.

Het kasteel was tot in de jaren 1980 eigendom van de familie Kervyn de Meerendré. Nadien stond het fraaie gebouw enkele jaren te vervallen tot de huidige eigenaar het in het begin van de jaren 1990 op een voortreffelijke manier liet restaureren.

De achterzijde van het kasteel Kervyn de Meerendré omstreeks 1900.

Kasteel te Meldereren (Veldestraat 148)

Het kasteel te Meldereren met zicht op de tuin. De foto werd gemaakt omstreeks 1900.

Het “Kasteel te Meldereren” is gebouwd in 1900 naar het ontwerp van architect Jozef De Waele op de plaats van een ouder kasteeltje. Het gebouw heeft twee bouwlagen onder een leien schilddak en is bekleed met geglazuurde baksteen. In 1982 werd aan de voor- en achtergevel een driehoekig fronton aangebracht.

Het fraaie park wordt door twee toegangshekken afgesloten. De leeuwen op het brugje voor het kasteel houden de heraldische symbolen van de wapenschilden van één der vroegere eigenaars, F. Van de Stegen de Putte.

De voorzijde van het kasteel te Melderden omstreek 1900, genoemd naar de toenmalige eigenaar graaf van de Stegen de Putte.

VERDWENEN KAPELLEN

Maria-kapel of kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën aan de Kalebrug

De oudste sporen van deze kapel vinden we in een document van 3 september 1660. Op die dag vroegen de pastoor van Merendree en enkele kerkmeesters aan Servaes Coolman of ze een kapel mochten bouwen op zijn stukje grond in de omgeving van de Kalebrug (nu de brug over het Schipdonkkanaal) te Merendree. Op een foto van 1914 kunnen we in de datumsteen 1662 lezen, dit is dus bijna zeker het jaar waarin de kapel werd gebouwd.

Tijdens de gevechten in oktober 1918 aan de brug over het Schipdonkkanaal werd de kapel erg beschadigd, alleen de gevel bleef overeind en van de andere muren bleven enkel de grondvesten over.

Na de vernielingen van 1918 werd ze opnieuw gebouwd maar nu met een trapgevel.

De kapel in de jaren vijftig, vóór de verbouwing van de trapgevel tot puntgevel.

Tijdens de gevechten van mei 1940 werd de brug over het Schipdonkkanaal opgeblazen en de kapel deelde letterlijk in de brokken: een zware steen vloog door het dak. Tijdens de Duitse bezettingsperiode gaf priester-dichter Baziel De Craene de toestemming om de linden bij de kapel te vellen als brandhout.

In het begin van de jaren zestig kreeg de kapel een grondige renovatie. Door de KLJ Merendree werd de trapgevel omgebouwd tot puntgevel. Omwille van de bouw van een nieuwe brug over het Schipdonkkanaal en de aanleg van een nieuwe aansluiting van de rijksweg op de Kouterslag, werd de kapel onteigend en in 1979 afgebroken.

Bij het begin van de oorlog op 13 oktober 1914 sneuvelden in de omgeving van het Schipdonkanaal enkele Duitse soldaten. In het kleine bloemenperkje voor de kapel werden zij begraven of kregen zij er in ieder geval een houten kruis. De kapel was toen nog witgekalkt en had een puntgevel. Op het kruis staat geschreven: "Ruhet sanft. Hier ruhen 5 tapfere Krieger, Hanswirth, Anclam, Brodersen, Christensen, ..rensen (?) 1. Komp. Brig. Batl. 35". Boven de deur kunnen we duidelijk het jaartal 1662 lezen.

Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand

Deze kapel stond op het kruispunt van de Durmestraat en de Veldestraat tussen twee prachtige linden. Toen de wijk Durmen omstreeks 1865 door een tyfusedemie werd getroffen, werd de belofte gedaan om een kapel te bouwen. De kapel werd met giften van de wijkbewoners onder leiding van juffrouw Adèle d'Huyvetter opgericht. Het kappelletje verdween in 1972.

De verdwenen kapel van Durmen prijkt hier nog tussen twee eeuwenoude linden.

OUDE EN VERDWENEN HUIZEN

Het stenen huis op de Lindenkolk (Dreef 24) werd voor het eerst vermeld in 1688 en kreeg in 1992 een grondige renovatie.

Den Auden Thol (Veldestraat 46).

Volgens het landboek van 1680 stond op deze plaats een *stedeken*. Vermoedelijk werd het huisje pas in 1724 een herberg. In 1774 verschijnt de naam van de herberg *den hauden thol*, ze ligt langs de Kale op de plaats waar de schippers bij het binnenvaren van Merendree tol moesten betalen aan de heer van Merendree en Vinderhoute. Deze foto dateert van 1980.

Den blauwen steen (Langenakker 2-3).

Dit boerenhuisje werd voor het eerst vermeld in 1680 maar droeg toen nog geen naam.

Pas een twintigtal jaar later wordt de tweezinswoning *den blauwen steen* genoemd.

In de winter van 2003-2004 werd deze laatste getuige van het 18e-eeuwse Merendree afgebroken ...

Voorgevel van het zogenoemde huis Thomas omstreeks 1910.
Joseph Eugene Marie Victor Thomas (°Schaarbeek 30.11.1856-
†Merendree 9.11.1911), een gepensioneerd majoor, woonde tot aan zijn
dood in 1911 in deze stijlvolle burgerwoning.

Blik op de achtergevel en de tuin van het huis Thomas omstreeks 1910.

DORPSGEZICHTEN

De ingang van het dorp omstreeks 1907.

Rechts de Dreef en links een deel van de huidige Veldestraat. Het perceel gelegen tussen deze twee wegen werd 't Spriete genoemd. In het midden van de foto zien we op de achtergrond houtzagerij De Wulf, links een hoek van herberg "Het Land van Belofte" en vooraan rechts staat het aloude stenen huis op de Lindenbult. Natuurlijk ontbreken op de foto de poserende kinderen niet.

De Dreef omstreeks 1906 met achteraan in de verte de kerk.

Het dorp omstreeks 1907.

Links op de foto prijkt het huis van Jules De Smet, de uitgever van deze prentbriefkaart. De vrouw en het kleine meisje in witte jurk poseren ook op andere prentbriefkaarten van die tijd. Die foto's werden zeker op een of andere zomerse feestdag genomen.

Midden op het dorpsplein staat een lantaarnpaal van de petroleumverlichting, maar de lamp zelf werd in de zomer weggenomen.

Het huis vooraan rechts met vlaggenstok is het gemeentehuis, vroeger "Wethuys" genoemd. Zoals zo vaak in Vlaanderen vergaderde in deze herberg het gemeentebestuur van 1720 tot 1953-54.

De oudst teruggevonden akte i.v.m. deze herberg dateert van 1608 en de herberg zelf werd uitgebaat tot 1964-65.

De plaats in 1904 waar Merendreedorp uitmondt in de Veldestraat. Rechts herberg "In het vliegend Paard", nu zelfbedieningszaak Van de Woestyne. In het huis links was het "Magazijn van ellegoederen" gevestigd van Alphonsius Duchateau (°Bachte-Maria-Leerne 28.9.1870) en zijn echtgenote Elodie Anna Maria Claeys (°Bellem 16.3.1869).

Een prachtig zicht op het gemeentehuis tussen beide wereldoorlogen. Aan de muur tussen het raam en de deur hangt het kastje waarin de officiële gemeentelijke berichten worden bekend gemaakt. Het huis in het midden van de foto is nu nog in deze toestand bewaard.

De jongensschool omstreeks 1910. Vooraan de klaslokalen en aansluitend het huis van het schoolhoofd. Later werd dit schoolhuis gebruikt als gemeentehuis. De lage huisjes in het midden van de foto zijn nog steeds in dezelfde toestand bewaard en zijn dus de laatste getuigen van het oude Merendree.

Nog eens het statige huis van de hoofdonderwijzer en ernaast de jongensschool omstreeks 1910. Het huis links op de achtergrond werd in 1892 gebouwd door smid Theofiel Bekaert. Het wegdek is nog niet gekasseid.

KANALEN

Brugse Vaart

De naam van de Merendreeze wijk Durmen herinnert aan de rivier de Durme die gedeeltelijk de grens vormde tussen Merendree en Zomergem. Toen deze Durme op het eind van de 13e eeuw werd gekanaliseerd, verdween de naam Durme als riviernaam, maar hij leefde verder in naam van de wijk Durmen, gelegen aan beide oevers van de rivier.

De huidige Brugse Vaart werd tussen 1613 en 1623 gegraven in de bedding van de oorspronkelijke Durme. Reeds in 1623 voeren dagelijks veerschuiten van Gent naar Brugge. Aan het veer van Durmen waarlangs men zich kon verplaatsen van Merendree naar Zomergem (een brug was er aanvankelijk niet) werden weldra herbergen opgericht. Een herberg op de noordzijde van de vaart heette “De Bargie” (1735) wat er zou kunnen op wijzen dat de *bargie* of veerschuit tussen Gent en Brugge ook in Merendree halt hield. Een andere herberg op de noordoever was “De Fortuynne” (1680). Op de zuidzijde van de vaart lagen “De gouden Leeuw” (1774) en “Het Schippershuis” (1680).

De plaats waar het Schipdonkkanaal de Brugse Vaart kruist wordt het Sas genoemd.

Zicht op de Brugse Vaart op Durmen omstreeks 1910. Bij de kruising van het Schipdonkkanaal met de Brugse vaart werden enkele bedrijven opgericht en natuurlijk rezen er ook cafés uit de grond.

Een zicht op de huizen langs de Brugse Vaart met zijn afkalvende oevers.

Het Sas aan de kruising van de Brugse vaart en het Schipdonkkanal.

De stoomsleepboot "Elza" trekt een schip op de Brugse Vaart omstreeks 1910.

Het Sas tussen 1914-1918.

Schipdonkkanaal

Dit kanaal werd in 1846 gegraven in de bedding van de (Oude) Kale. Deze Kale heette aanvankelijk Poeke vandaar de naam van de Merendreese wijk Overpoeke “over de Poeke(beek)”. Van het dorpscentrum uit gezien ligt deze wijk inderdaad over de Poeke(beek), later Kale of Oude Kale genoemd.

Van de vele beekjes die op de hoogte van Tielt ontspringen, is de Poeke(beek) wel de belangrijkste. Ze stroomt langs Ruiselede en Poeke over Nevele, Landegem en Merendree naar Vinderhoute.

In Merendree splitst de Poeke zich. Eén arm stroomt in noordoostelijke richting naar Vinderhoute. De arm die naar het noordwesten stroomt, heette Kruiskale.

De brug over het Schipdonkkanaal op de weg van Merendree naar Hansbeke, ook Kalebrug genoemd. De foto werd genomen vóór 1914.

De Kalebrug over het Schipdonkkanal in de jaren 1950.

De bouw van de huidige indrukwekkend brug over het Schipdonkkanal.
Na de afbraak van de oude brug werd de weg in 1979 verlegd.

MOLENS

Steyaerts molen

De molen werd in 1843 gebouwd door Karel Steyaert op een stuk grond dat toebehoorde aan Amelie Charlotte Borluut uit Gent.

De molen was op een gemetselde onderbouw opgetrokken die een ruime inrijpoort bezat en hij kreeg één gaanderij. In de onderbouw stonden twee paar pletstenen voor het pletten van lijnzaad; in de molen zelf stonden drie koppels maalstenen voor het malen van graan.

In 1868 werd de molen uitgebreid met een stoommachine; op oude foto's valt de hoge schoorsteen op.

In 1871 werd naast de molen een magazijn gebouwd dat in 1887 werd vergroot.

Steyaerts molen omstreeks 1900.

In 1891 werd er een stoommachine geplaatst die in 1904 werd verzwaaard.

Na de Eerste Wereldoorlog in 1919 werden de wieken en het draaiend dak afgenomen. Het geheel kreeg een bestemming als graanmolen met een gassmidse. In 1960 werd de maalderij stopgezet.

Na de verkoop in 1976 van de molensite aan de heer Marc Van den Bulcke begon de definitieve ondergang van Steyaerts Molen. Nu is de molenromp nagenoeg volledig ingebouwd door een moderne houten constructie.

Verplaetses Molen

Deze molen wordt voor het eerst vermeld in 1438 maar was zeker veel ouder want in 1376 is er al sprake van de molenakker, dus een akker gelegen bij de molen.

Op 18 juli 1586 richtten Jacob van Dooresele en Willem Brackman een aanvraag tot Franchois Wouters, heer van Vinderhoute, om op de wijk Poeke in Merendree op de *meulenbeerch* een windmolen te mogen oprichten. Dit bewijst nog eens dat er in Merendree op die plek al een molen had gestaan want er is sprake van een “molenberg”. De namen van de molenpachters zijn vanaf 1586 bewaard gebleven. In 1868 werd de molen verkocht aan Bruno Verplaetse, molenaar te Merendree en kreeg dan zijn naam Verplaetses molen. In 1914 werd de molen in brand geschoten en in 1915 afgebroken.

Verplaetses molen omstreeks 1900.

Vermeires molen

Deze molen werd hoogstwaarschijnlijk in 1783 opgetrokken op de Oostergemkouter. In 1919 werd de molen gedeeltelijk afgebroken en in 1927 gesloopt.

OUDE EN VERDWENEN BEROEPEN

Kuiperij Waelput.

Livinus Waelput, zoon van de kuiper Englebert Waelput uit Sint-Kruis-Winkel, kocht in 1859 een eigendom in Merendree, gelegen op de kruising van de wegen Lovendegem-Hansbeke en Zomergem-Landegem. Het huis bestond uit een woonhuis en een herberg "In de kroon". Hier vestigde hij zich in zijn herberg en kuiperij. Livinus overleed op 31 augustus 1897 in

Merendree en werd in 1894 opgevolgd door één van zijn vijf zonen Alphonse Camillus (°Merendree 1866). Alfons overleed vrij jong op 24 november 1913 en werd opgevolgd door zijn 14-jarige zoon Jules. Jules was de oudste zoon en was reeds na zijn plechtige communie op 12 jaar van school gebleven om de kuipersstiel te leren van zijn reeds zieke vader. Na het overlijden van vader Alfons kreeg de jonge Jules hulp van Amedé Willems uit Landegem die de kuipersstiel had geleerd van Alfons Waelput.

In 1933 sloot Jules de herberg "In de Kroon" en boven zijn deur kwam nu het opschrift "Mekanieke kuiperij Jules Waelput". In 1964 legde Jules de kuipersdissel neer.

Brouwerij “De Halve Maan” of Rots-Wille in de Oostergemstraat.
 De Merendreeze brouwer Jules Van der Vennet (°Nevele 18.3.1856) en
 zijn echtgenote Emma Prudentia Van der Vennet (°Nazareth 10.10.1861)
 verhuisden op 13 november 1902 naar Gent.

Op 14 september 1904 werd de brouwerij geleid door een nieuwe brouwer
 Achille Joseph Rots (°Ruisselede 29.11.1882) en zijn echtgenote Alma
 Maria Charlotta Augusta Wille (°Zomergem 19.10.1884). Zij verlieten
 Merendreef op 29 juni 1912 en lieten de brouwerij over aan brouwer
 Joseph Emiel De Smet (°Zomergem 18.10.1878) die getrouwd was met
 Maria Romania Rots (°Ruisselede 7.9.1879), waarschijnlijk een zuster van
 Achille Joseph Rots. Zij kwamen van Zomergem (Beke) op 13 juli 1912.
 Toen tijdens de Eerste Wereldoorlog de Duitse bezetter koper opeiste, zag
 ook deze brouwerij haar koperen brouwketels verdwijnen. Na de oorlog
 werden de brouwactiviteiten definitief stopgezet en werd enkel nog bier
 rondgevoerd. Deze foto moet gedateerd worden tussen 1904 en 1912.

Brouwerij Colle in de Biezestraat.

Brouwer Honoré Jan Baptiste Colle (°Merendree 23.2.1863 +Merendree 11.4.1904) was getrouwd met Leonie Marie Van der Vennet (°Nazareth 1.10.1864). Zij was naar alle waarschijnlijkheid een familielid van Emma Prudentie Van der Vennet, de vrouw van de andere Merendreesse brouwer Jules Van der Vennet. Deze brouwerij in de Biezestraat werd in 1858 opgericht en stopte haar activiteiten in 1928. De gebouwen werden dan gebruikt als opslagplaats van een bierhandel.

Melkventer Emiel Van de Woestyne deed in de jaren vijftig zijn ronde met paard en kar.

De houtzagerij De Wulf in 1897. De zagerij was gelegen op de splitsing van de huidige Veldestraat met de Dreef, ook 't Spriete genoemd. Op de achtergrond links bemerken we het huis, nu bewoond door de heer en mevrouw Roland Lutgens Veldestraat 33.

Bovenste rij Charles (?) Van Tornhout en zijn broer x (?) Van Tornhout.

Onderste rij v.l.n.r.:

1. Achiël Gerulphus Cocquyt (°Merendree 22.12.1877) slachter, ook Snorre Cocquyt genoemd, week later uit naar de Verenigde Staten (zoon van nr. 3).
2. Een zekere Van Tornhout.
3. Petrus Cocquyt (°Landegem 6.3.1835), spekslager, fruitkoopman en varkensverkoper. Hij kwam in de zagerij zaagmeel en schaafsel halen voor het roken van vlees. Was de vader van nr. 1 en woonde Kerkwijk nr. 37.
4. Fernand De Wulf.
5. Bruno Heirbrandt (°Hansbeke 17.7.1864), aardewerker, woonde Dorp nr. 115.
6. Eduardus Heirbrandt (°Hansbeke 25.3.1867), tapper, woonde Dorp nr. 80.
7. Livinus Carel Ludovicus Van Landeghem (°Merendree 22.8.1872), houtkliever, woonde Dorp nr. 144.

Een algemeen beeld van de houtzagerij De Wulf omstreeks 1910.

Maurice Van Hecke trok met paard en kar van hoeve naar hoeve om er de melk op te halen voor de melkerij "Flandria" in Hansbeke. Deze foto werd gemaakt in het dorp van Merendree in 1955.

Klompenmakerij Lootens omstreeks 1915.

V.l.n.r.:

1. Emma Maria Ludovica Lootens (°Merendree 12.10.1894), dochter van nr. 2.
2. Charles (Carolus) Lootens (°Bellem 11.5.1862), kloefkapper, Oostergemstraat nr. 13.
3. Mathilde Van de Walle (°Aalter 12.7.1857), echtgenote van Charles Lootens.
4. Leontine Lootens (°Merendree 29.11.1886).
5. Jules Lootens (°Merendree 1.3.1885), kloefkapper-tapper, woonde in de Veldestraat nr. 5 en was tot eind 1955 klompenmaker.
6. Prosper Lootens (°Merendree 28.11.1902).
7. Leonie Lootens (°Merendree 9.10.1892).

Voor hij aan zijn broodronde begon, liet bakker Jozef Scherpereel zich in 1935 fotograferen voor zijn bakkerij in het Hammeken.

Schapenscheerder Marcel De Meyer in volle doen.

Schrijnwerkerij Auguste Van Hulle in 1896 (nu Veldestraat nr. 15). Auguste Van Hulle stond in het bevolkingsregister van 1901-1910 ingeschreven als *timmerman-baas, mekaniemaker*. Hij had een smederij en schrijnwerkerij en vervaardigde meubelen en fietsen. Achter het hek bemerkt men een stoomlocomobiel waarmee de oogst bij de landbouwers uit de omgeving gedorst werd.

Bovenaan in het wiel: Désiré Roets, timmerman.

Onderste rij v.l.n.r.:

- 1 Maria Bertha Haesaert (*Leene Schrijvers*) (°Drongen 27.10.1898).
- 6 Melanie De Mol (°Merendree 2.12.1840), weduwe van Petrus Cocquyt, winkelierster, woonde Dorp nr. 40.
- 7 Alphonse Van Hulle (broer van Auguste) (°Merendree 13.7.1875), timmerman, woonde Overpoeke nr. 5.

SCHUTTERSMAATSCHAPPIJEN

Koninklijke Handboogmaatschappij “Sint-Sebastiaan”

Op 5 februari 1717 werd te Merendree door hoofdman en stichter Willem le Poyvre (ook Guillaeme le Poivre geschreven), heer van Merendree-Vinderhoute een handbooggilde opgericht onder de bescherming van Sint-Sebastiaan en de aanroeping van het H. Kruis. In de Franse Tijd werd de gilde afgeschaft.

Op 21 september 1824 werden door achtentwintig leden de statuten van de nieuwe gilde goedgekeurd en verzochten ze burgemeester Joannes d’Huyvetter om hoofdman van de nieuw opgerichte gilde te worden.

Tijdens de oorlogsjaren 1914-1918 werden er geen schietoefeningen gehouden. In 1934 werd de gilde “koninklijk” en noemde zich van toen af “Koninklijke Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan - Merendree”.

De Sebastiaansvrienden omstreeks 1904 onder de tent op het gildeplein.

In de herfst van 1934 ontving de Sint-Sebastiaansgilde de titel "koninklijk". Dit is de enig bekende foto waarop de standaard van 1765 is afgebeeld. Op de voorste rij zit het bestuur met in zijn midden gravin Van der Steghen de Putte, erevoorzitster.

Kampioenviering van de Koninklijk Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan in 1968 in café "De Stekvoegel".

Zittend: Cyriel Schatteman, Honoré Cocquyt, August Luttiens, Omer Steyaert, Maurice Van Landegem, Maurice Van Kerckvoorde, Maurice Lootens, Maurice Geirnaert, en Martine De Meyer. Staande: Aimé Van Parys, Regina D'houst, Yvan Schatteman, Simonne Steyaert, Alfons D'houst, Carlos Steyaert en Antoine De Meyer.

Huldiging in 1975 van Maurice Lootens voor zijn 50 jaar trouw lidmaatschap van de Koninklijke Handboogmaatschappij Sint-Sebastiaan Merendree.

Vooraan de pijlenrapers (kleinkinderen van de jubilaris). Staand v.l.n.r. Maurice Van Kerckvoorde, Carlos Steyaert, Cyriel Van de Walle, Raphaël Lootens en echtgenote, echtgenoot van Jacqueline Lootens, Estella De Schuyter (echtgenote van Maurice Lootens), Jacqueline Lootens, Maurice Lootens (jubilaris), Georges De Keyser, Daniël Lootens, Yvan Schatteman, Jan Steyaert, Francine Lootens, Maurice Steyaert, Omer Steyaert, onbekend.

Koninklijke Handboogmaatschappij “Willem Tell”

Onenigheid leidde in 1883 tot de oprichting van een nieuwe maatschappij onder de naam Willem Tell. Twaalf jaar later, in 1895 telde de concurrent Sint-Sebastiaan maar elf leden meer.

Hoewel beide schuttersgilden na de Eerste Wereldoorlog gehavend uit de strijd kwamen, laaiden de twisten weer op. Uiteindelijk werd in 1922 een definitieve vrede gesloten. Verscheidene schutters zijn nu zelfs lid van beide maatschappijen.

Leden van de schuttersgilde “Willem Tell”.

Op de groepsfoto herkennen we: 1. Etienne Van De Woestyne 2. Daniël Bulman 3. Irené Van Ooteghem 4. Lievin De Graeve 5. Pierre De Vleeschauwer 6. Roger De Clercq 7. Honoré Cocquyt 8. René De Wulf 9. Kamiel Gyselinck 10. Emiel Van Hulle 11. Aimé Focquaert 12. Georges Van de Gehuchte 13. Omer Steyaert 14. Kamiel De Meyer (koning) 15. Norbert Haerens 16. Valère Steyaert 17. Jules Cocquyt 18. Onbekend 19. André Coppens 20. Jozef Scherpereel 21. Raymond De Wulf 22. Edgard Mareel 23. René Wille 24. Maurice Martens 25. August De Schryver 26. Onbekend 27. Omer Van Belleghem, 28. Onbekend 29. André Gyselinck 30. Julien Claeys 31. Onbekend 32. Jean De Schryver.

Omer Van Belleghem en echtgenote Germaine Van de Berghe worden gehuldigd bij de schuttersmaatschappij "Willem Tell". Naast Omer herkennen we burgemeester Raoul Claeys en naast Germaine staat Maurice Van Kerckvoorde.

De schutters op de liggende wip tijdens een schieting bij Leon Delmaire in "Het Land van belofte".

Schuttersvereniging "t Dreefken" omstreeks 1960 bij Valère Arens
in de Dreef.

In 1974 telde deze vereniging twaalf leden. V.l.n.r. herkennen we:
Emiel Van Hulle, Alain Arens en Alain Poelman.

BOLDERSMAATSCHAPPIJEN

Boldersclub "Wie zal er winnen" in 1976.

Vooraan zittend v.l.n.r.: Omer Keirse, Emiel Joos, Robert De Clercq, René De Clercq en Cyriel De Wulf. Staand in de achterste rij v.l.n.r.: André Haesaert, ?, Eric Verstraete, Rony De Clercq, Gentiel Bauwens, Kamiel De Meyer, Prosper Van de Walle, Maurice Van de Berge, Irené Gallens, Antoinette Pattyn, Georges Wille en Jules Waelput.

Boldersclub "Wie zal er winnen" in 1971.

Zittend v.l.n.r.: Aimé De Clercq, Marie Versmesse, ?, Anna Lootens, ?, en Camiel Thaets. Staand v.l.n.r.: ?, Robert De Clercq, ?, Cyriel Wille, Frank Bouckaert, August Luttens, ?, Etienne Bouckaert, Emiel Joos, Georges Wille, Jérôme Delmeire, Jules Waelput, Zulma Vanbruaene, Madeleine Wille, Germaine De Clercq, Firmin Claeys en Louise De Paepe.

In Merendree zijn er twee boldersverenigingen gevestigd. Boldersclub “Wie zal er winnen?” werd in 1935 opgericht in café “Moed en vermaak” in de Oostergemstraat te Merendree, toen daar Melanie (Meleke) Wille woonde met haar twee zonen Cyriel en Georges. De naam van de club zou te danken zijn aan een van de eerste leden Nardje Paelinck. In 1967 werd de zaak overgenomen door Robert en Antoinette De Clercq-Pattijn. Tijdens het eerste seizoen april 1935-maart 1936 telde de club niet minder dan 54 leden.

In café “De oude Smesse” op de wijk Durmen was de tweede Merendreesse boldersclub “Wie kan er winnen” gevestigd, hij telde in 1974 vierenveertig leden.

Boldersclub “Wie kan er winnen” in hun lokaal café “De oude smesse” bij Firmin De Mits.

Zittend v.l.n.r.: Salemon Thys, Albert D’hooge, Maria D’Haemers en Gustaaf Bassez.

Staand v.l.n.r.: Albert Meiresonne, Gaby De Keyser en Valère De Neve.

VOETBALSPOORT

De Voetbalclub Merendree werd opgericht in 1940 en speelde tot 1989 in het KVS. In de jaren vijftig behoorden SK Nevele en V.K. Merendree tot de topteams van hun reeks. Tussen 1989 en 1996 probeerde V.K. Merendree het nog even in de vierde provinciale reeks van de Belgische Voetbalbond, er werd wel eens een eindronde gespeeld maar derde provinciale was toen niet bereikbaar. Een fusie met Lando Sport bleek achteraf een gelukkige keuze te zijn geweest voor beide ploegen.

Gehurkt: Valère De Graeve, Emiel Van Hulle, ?, Henri De Wulf, Irené Van Ooteghem. Tweede rij: Emiel Gyselbrecht, Roger Danckaert, Valère Arens, Jozef Scherpereel, Adhemar D'hout, ?, Maurice van De Putte. Achter de spelers staan onbekende supporters.

Spelers gekniel v.l.n.r.: ...Goethals, Marcel Gyselbrecht, Michel Gyselbrecht, Roger Maerschack, Raphaël Cocquyt
 Staand v.l.n.r.: ?, Daniël Cocquyt (met vlag), Astère Waelbroeck, Aimé Van Kerckvoorde, Valère Arens, Fons Verwee, Kamiel Vereecke, Gustaaf Vereecke, Emiel Van Hulle, ?, Marcel Bassez, Oscar Van Hulle, Julien Bastiaen, Jérôme De Schryver, ?, René De Wulf, Wilfried Delmeire, ?.

Voetbalploeg "De slijkwroeters" op de wijk Durmen.
 Eerste rij v.l.n.r.: Irené Goossens, Romain Van De Velde, Gilbert Lambert, Franky Thaets, Werner Willems, Valère Gheeraert. Tweede rij v.l.n.r.: Arsène Hautekeete, Kamiel Thaets, Romain Lambert, Jozef Secelle, Georges Secelle, ...Martens, Arsène Van Hecke.

De voetbalploeg in 1971.

Gehurkt v.l.n.r.: Albert Martens, Roger De Clercq, Freddy Van Heule, Dany Sadonius, Lucien Hautekeete. Staande v.l.n.r.: Dirk De Backer, Romain Moens, Romain Arens, Eric De Meyer, Kamiel Wille, Sylvain De Meyer.

MUZIKAAL MERENDREE IN DE JAREN ZESTIG

De jaren zestig hebben ook op Merendree hun muziekstempel gedrukt. De eerste notenkrakers waren de gebroeders Etienne en Adrien Van de Walle, Gilbert Cocquyt, Raoul De Clercq, Antoine Martens, Ignace en Fernand Neerman, Julien Van de Woestijne, Willy Van Parys en Omer Geirnaert. De eerste repetities werden gehouden in de Veldestraat ten huize van de heer Leon De Paepe. Uit die eerste muzikale talenten groeide het Merendreese orkest “The Lightnings” als voorloper van de latere “Starfighters”.

“The Lightnings”:

Ignace Neerman, Antoine Martens, Raoul De Clercq, André De Bleeckere,
Armand Waelbroeck.

“The Lightnings” speelden erop los, zij hadden de echte rock-and-roll-microbe te pakken. Vooral de zanger van de groep, Raoul De Clercq, kon ongeëvenaard de hits van Cliff Richard, Elvis, Ricky Morvan, Little Richard, The Shadows, Will Tura en vele anderen aan de Merendreese jeugd overbrengen. “The Lightnings” slaagden er zelfs in een contract in de

wacht te slepen in Zaal Capitoool te Aalter in een voorprogramma van de toen meest populaire Belgische zanger Salvatore Adamo.

Kort daarop volgde een donkere periode voor de groep. Het merendeel van de muzikanten diende omstreeks dezelfde periode zijn militaire dienstplicht te vervullen en er zat niets anders op dan de gitaar aan de haak te hangen. Het zou ondenkbaar zijn geweest na de impulsen die “The Lightnings” hadden gegeven dat de muziek in Merendree zou wegwijnen. Pas afgezwaaaid begonnen Ignace Neerman en Raoul De Clercq te werken aan een nieuwe groep. Luc Maenhout uit Nevele zou begeleidingsgitaar spelen en Carlos Roesbeke uit Zomergem solo-gitaar. Carlos kon op een wonderlijke manier zoveel gevoel leggen in de nummers van de Shadows dat je met je ogen dicht nauwelijks het verschil merkte. Het enige wat ontbrak was een drummer en aangezien er geoefend werd ten huize van de familie Neerman nam Fernand Neerman deze taak op zich. Na twee maand van intensief oefenen werd een eerste repertorium klaargestoomd.

“The Starfighters”:

Fernand Neerman, Ignace Neerman, Raoul De Clercq, Luc Maenhout,
Hugette De Keyzer.

Het eerste heroptreden liet dan ook niet lang op zich wachten. Dit optreden vond plaats te Landegem voor de vinkenmaatschappij. Ongelooflijk maar waar, na het optreden lagen drie contracten klaar. “The Starfighters” hadden hun fans gevonden. Tom Jones, Humperdinck, Cliff Richard, Elvis, Roy Orbison, Tura... lagen in het bereik van de warme stem van Raoul De Clercq. Raoul kon de fans om de vinger winden en de muzikanten hoefden het maar af te werken. De instrumentale nummers zorgden voor de bindingen van een non-stop programma van vijf uur. Een dansavond zat zo in mekaar dat telkens gestart werd met twee trage nummers gevolgd door twee vlugge. Een systeem dat nooit gewijzigd werd. Deze structuur had voor velen een strategische waarde. Sommige jongens hadden tijdens de twee rappe nummers de tijd om een meisje te kiezen want toen was een slow nog een slow.

Wekelijks waren er optredens tot ver buiten de eigen streek maar Nevele bleef trekpleister nummer één. Op een bepaald moment was er maar liefst achttien weken na elkaar een optreden in de zaal NOVY bij wijlen meneer Cleve. Meermaals heeft die man de groep vervloekt omdat ze na hun optreden geen aanstalten maakten om onmiddellijk af te breken zodat ook hij aan het opruimen kon beginnen. Een wekelijks optreden trok gemiddeld vier- tot vijfhonderd jongeren van ver uit het omliggende. Tijdens het tweehonderdste optreden van de “Starfighters” in de zaal NOVY deed de Nederlandse zangeres Anja haar debuut in België en toen waren niet minder dan achthonderd fans aanwezig.

EEN WAAIER VAN VERENIGINGEN

Chiro

Zowel de jongens- als de meisjeschiro kende een grote bloei in de jaren zestig.

De leiding van de Chirojongens.

Gehurkt: Carlos Danckaert, Marc De Greve, Alain Quintyn. Staand: Christiaan De Greve, Albert De Greve, Marc Van Laere, Hugo Verhaege.

Onder de grote groep Merendreeze jongens bevinden zich een groot aantal Landegemse knapen.

Chiroleidsters: Cecile Danckaert, Brigitte Maerschalc, Denise Van Gansbeke en Eliane Bultinck.

Zittend: Nicole Van Hecke, ... Roets, Ludwine De Cocq, ...Semasse, ...
De Greve, Cecile Neerman, Yvette De Neve en Rita Francken.
Gekniel: Edith Van Holsbeke, ... Roets en Lydia Waelput.

Derde leeftijd

Gepensioneerden in 1977.

Zittend v.l.n.r.: Maria De Paepe, Clara Beckaert, Raymond Neyt en Jules Waelput. Staand v.l.n.r.: Elodie Wille, Georges Wille, Zulma Vanbruaene, Firmin Claeys, René De Graeve, Godelieve Scherpereel, Cyriel De Wulf, Martha Verstraete, Madeleine Wille, Philemon De Graeve, Julienne Verhaege en Maria D'Haemers.

Gepensioneerden in 1977.

Zittend v.l.n.r.: Georges Wille, Herman Van de Woestijne, Julienne Verhaege, René De Graeve, Zulma Vanbruaene, Maria D'Haemers en Elodie Wille.

Staand v.l.n.r.: ?, Chlothilde Dankaert, Louise De Wulf, Madeleine Wille, Martha Verstraete, Philemon De Graeve, Pastoor Constant Van Ackere, Daniël Cocquyt, – schepen Gislaïne Diaz-Arnauw, Firmin Claeys, Jules Waelput, René Van Laere, Gaston Laseur, onderpastoor Van de Winckel, ?, Irené De Booser, Maria De Wulf, Patrick Van de Castele, Emiel Joos, Omer De Ghandt en ?

Kaarters

In 1962 liet de kaartmaatschappij “Krugervrienden” zich fotograferen in café “Het Land van Belofte” later “Krugershof” bij Gerard Van Vooren. Zittend v.l.n.r.: Omer Van Holsbeke, Sylvère Bouckaert, Sylvain Martens en Roger De Clercq. Staand v.l.n.r.: René Coryn, Emiel Van Hulle, Gerard De Bruyne, Augusta Hautekeete, August Luttens, Zulma Vanbruaene, René De Wulf, Leon De Baets, Norbert Haerens, Valère Arens, Maurice Van Kerckvoorde, Etienne Van Hove, Maurice Martens, Alain Arens en Emiel De Schuyter.

Kaarters omstreeks 1960 in café ‘Gemeentehuis’ bij Philemon Claeys (Merendreedorp).
V.l.n.r.: Philemon Claeys, Etienne Van de Woestyne, man met pet?, Omer Van Holsbeke (met pet) en Norbert Haerens.

Spaarders

Spaardersclub (1966) in café “De Loskaai” bij Maurice Hautekeete en Louise De Paepe.

Landelijke Jeugd

BJB-meisjes op retraite in 1952.

Eerste rij zittend: Sabine Mortier, Elmyre De Vreese, Margriet De Reu, Denise Coussement, E.H. Basiel De Craene (pastoor), E.H. Gaspar De Smet (onderpastoor), Maria De Reu, Simonne Neyt, Simonne Bastiaen, Palmyre Bastiaen, Agnes Lootens.

Tweede rij: Georgette Geurs, onbekend, Anna Vandervennet, Irma Vandervennet, Mariette Neyt, Paula Bultinck, onbekend, Simonne Heye, Margriet Van Hecke, ... Verhelst, Christianne Gaudissabois, Elza Coussement. Derde rij: Lutgarde De Meyer, Brigitte Mortier, Monique Haesaert, ... De Schepper, onbekend, onbekend, Magda De Graeve, (met vlag), Lea De Graeve, Godelieve Van Vooren, Martha Van Vooren, onbekend, Eliane Bultinck, Denise Vangansbeke, Anais Gaudissabois, Elza De Ronne.

Landelijke Gilde en KVLV

Een deel van de groepsfoto van de "Boerinnengilde" ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan in 1954.

Boerinnenbond werd KVLV. Deze groepsfoto is een herinnering aan het 50-jarig bestaan in 1979. Magda Bultinck, Palmyre De Dobbelaere, Lea Kesteman, Margriet De Reu, Simonne Neyt, Nelly Van Houcke, Hemelda Verstraete, Denise Leenesonne, Antoine Van Speybroeck (burgemeester) Clara Scherpereel, Maria De Keer, Marie-Jeanne De Clercq, Maria De Sloover, Irène De Winter, Maria De Roo, Clara Beirlandt, Bertha De Schepper, Simonne Van Kerckvoorde, Elza Van Campe, Anaïs Gaudissabois, Valerie Van Vooren, Marie Van Laere, Rachel Gyselbrecht, Clara Everaerd, Hilda Dewitte, Irène Beelaert, Elmyre Van Wassenhove, Lucienne D'Hont, Georgette De Keer, Angèle Gyselbrecht, Marie-Jeanne Galle, Diane Muys, Anna Van Durme, Julienne Cocquyt, Gaby Pauwels, Julia Cocquyt, Lea D'Hooge, Maria Bonckaert, Godelieve Scherpereel, Zulma Vanbruaene, Mariette Maenhout, Anna Sergeant, Anna Lootens, Dora Van Huffel, Martha Van Vooren, Irène Berth, Raymonda De Schryver.

Het bestuur van KVLV ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan in 1989.
V.l.n.r. Palmyre Dobbelaere, Gaby Pauwels, Lea Kesteman, Margriet De Reu, Arlette Verbeke, Georgette De Keer, Suzanne Berth, Magda Bultinck, Carine Van Hecke, Annaïs Gaudissabois, Marianne Meganck, Marie-Jeanne De Clercq.

Markant tijdens het familiefest in 1978

Voorzitster Renata Cocquyt en bestuurslid Marie-Thérèse De Vleschauwer verwelkomen de leden op het jaarlijks familiefest.

Het jaarlijks familiefeest van Markant is reeds jaren een succes.
Aan tafel: René Van Laere, Elisa Bonckaert, Simonne en Madeleine Van Kerckvoorde.

Maurice Steyaert, Suzanne Verschueren en Cecil De Grootte.

Schoolkinderen

De leerlingen van de eerste graad luisteren aandachtig naar wat juffrouw Marie-Thérèse De Vleeschauwer over de herfst te vertellen heeft. Onder de aandachtige leerlingen herkennen we o.a. Carine Roets, Chantal Verstraete, Wim De Cuyper, Nancy De Clercq, Beni De Vreese

Leerlingen van het vijfde leerjaar pauzeren even tijdens een leerwandeling. V.l.n.r. Rudy Van de Sompel, Dirk Rodts, Marnix Van Heule, Peter Poelman, Stefaan Lootens.

Ook de meisjes van het vijfde leerjaar genieten van de rustpauze en de traktatie. V.l.n.r. Benedicte Cocquyt, Linda Ballegeer, Linda Van de Voorde, Sabine De Neve, Kathleen Reyniers, Carine Arens, Carol Lutpens.

Het vijfde leerjaar van de Sint-Gerolfsschool in 1976.

Gehurkt: Carine Arens, Kathleen Reyniers, Carol Luttens, Linda Ballegeer.

Staan: Benedicte Cocquyt, Sabine De Neve, Linda Van de Voorde,
Stefaan Lootens, Dirk Rodts, Nico D'Haenens, Peter Poelman,
Marnix Van Heule, Dirk Roets, Rudy Van de Sompel.

In de kleuterklas van juffrouw Lieve.
Dany Mattheeuws, Inge Van de
Woestyne, Cora van den Bulcke,
Luc Vleurick, Kurt Cleppe.

In de derde kleuterklas van
juffrouw Mariette. Mieke De Smet,
Anja Hautekeete, Muriël Uytterhaeghe,
Ruth Steyaert, ...Heye, Anja De
Cuyper, Gunther Van Vooren.

Leon Van den Bon maakt de leerlingen van de derde graad van de Sint-Gerolfsschool duidelijk wat een hermaphrodit is. V.l.n.r. Luc Vleurick, Cindy De Schepper, Wouter Haesaert, Mieke De Smet, Ward Van de Walle.

Carnaval in de tweede graad. Meester Julien Scherpereel maakt van Ward Van de Walle een echte clown terwijl Dany Mattheeuws aandachtig toekijkt.

Gezellig samen in de eetzaal.
Dorine De Neve, Nico De Neve, Gino De Ronne, Claudine Mattheeuws.

De tweed graad viert carnaval.

Gehurkt: Mieke De Smet, Thomas Wissaert, Luc Verstraete en ?
 Staand: Steven Loodens, onbekend spookfiguur, Muriël Cocquyt, Muriël
 Uytterhaeghe, alias Lucky Luke, David Van de Velde, Nico Claeys.

Derde graad op schoolreis naar Bokrijk.

Anabelle Van de Velde, Els Vanderhaegen, Karen Loodens,
 Nathalie De Zutter, Lieve Vleurick, Dany Mattheeuws, David Mattheeuws,
 Peter De Meyer, Kurt Cleppe, Ante Neerman. Zittend: Kristof Baete en
 Wouter Haesaert.

Raar bezoek in de klas.
V.l.n.r. Nico Claeys, Mieke De Smet,
David Van de Velde, Tom Van de Walle.

V.l.n.r. Sebastiaan Luyssaert, Leen
Scherpereel, Kathy Van Kerckvoorde.

Zoals echte studenten nota's nemen tijdens de leeruitstap.
Eerste rij: Luc Verstraete, David Van de Velde, Mieke De Smet, Vicky Wille.
Tweede rij: Thomas Wissaert, Steven Loodens, Mieke De Smet, Ruth
Degroote, ...Heye, Kathy Van Kerckvoorde.

WEL EN WEE IN MERENDREE

Aanstelling van priester-dichter Basiel De Craene in 1938

Basiel De Craene werd geboren te Waarschoot op 15 april 1880. Hij studeerde tussen 1894 en 1900 aan het Sint-Vincentiuscollege te Eeklo en werd in april 1905 tot priester gewijd in Luik. In 1931 werd hij pastoor benoemd in Bachte-Maria-Lerne en geraakte er onmiddellijk bekoord door het weidse Leielandschap. Daar ontstonden de Vlaamse Poëziedagen. In oktober 1938 werd De Craene onverwacht overgeplaatst naar Merendree; hier wachtte hem een warme ontvangst. Op 30 oktober organiseerden de Merendreeze verenigingen onder leiding van een huldecomité een prachtige stoet waarin enkele facetten van het verenigingsleven en het leven van de nieuwe pastoor werden uitgebeeld.

Basiel De Craene in een open koets ter gelegenheid van zijn inhuldiging op zondag 30 oktober 1938

De voorpagina van de brochure die in Merendree werd uitgegeven ter gelegenheid van de aanstelling van Basiel De Craene tot pastoor van Merendree op 30 oktober 1938.

Boog aan de ingang van het dorp ter gelegenheid van de inhaling van
Basiel De Craene als pastoor van Merendree op 30 oktober 1938.

Verantwoordelijken voor de inhuldigingsplechtigheid van pastoor Basiel De Craene op 30 oktober 1938.

V.l.n.r. Daniël Cocquyt, René Haesaert, August De Schryver, Omer Van Belleghem, Frans De Groote, E.H. J. Van Melckebeke, E.H. Jozef Van Gansbeke (onderpastoor), Albert Cocquyt (gemeentesecretaris), Raymond De Kesel, Leon Neerman en Omer Verwee.

Polderboerinnekes voeren reidansen uit in de huldestoet van 30 oktober 1938.

Vieringen en herdenkingen

Inhuldiging van burgemeester Omer Steyaert in 1954.

Op het podium v.l.n.r.: Pastoor Basiel De Craene, Leonie De Wispelaere (moeder van de burgemeester), Omer Steyaert (burgemeester), Alice Van Kerrebroeck (echtgenote van Omer Steyaert), Etienne Mestdagh (schepen).

Vooraan v.l.n.r.: ?, ?, Hemelda Verstraete, Anita De Meyer, Jan Steyaert (zoon van Omer), Willy Mestdagh, Jacqueline Steyaert (dochter van Omer).

Aan de ingang van de kerk biedt Jacqueline Steyaert pastoor De Craene een blindenbloempje aan. Links naast de pastoor herkennen we Achiel Leenesonne en rechts burgemeester Omer Steyaert.

Groepsfoto in 1955 genomen aan het poëzieplein ter gelegenheid van het dubbel jubileum van priester-dichter Basiel De Craene (50 jaar priester en 75 jaar jong)

Leken op de voorste rij: Achiel Leenesonne, naast de pastoor burgemeester Omer Steyaert.

Onder de talrijke aanwezigen herkennen we o.a. Leon Neerman, Pierre Van Landegem, dokter Van Paemel, Etienne Mestdagh, Gentiel De Wulf, Irené De Meyer, Richard Van der Vennet, Aimé De Clercq, Achiel Bassez, Cecile De Clercq, Gaby Van Slycke, Marie-Thérèse De Vleeschauer, Albert Cocquyt (gemeentesecretaris), Suzanne De Graeve, Prosper Lootens, Maurice Van Kerckvoorde, Lea De Graeve.

Achteraan: Firmin Claeyts, Raphaël T'Hooft, Daniël Cocquyt, Eric Waelput, Georges Colle, Cyriel Leenesonne, Jules Waelput, Medard Arens, Maurice Van Landegem, Maurice De Meyer, Michel D'Hooge, Hemelda Verstraete, Maria De Groote en Hélène De Schryver.

11 novemberviering van 1956.

Als oud-strijder met vlag herkennen we Raymond T'Jampens met naast hem burgemeester Omer Steyaert en Pierre Van Landegem.

Oud-strijders na de 11 novemberviering in café "De Vrede" bij Robert Arens.
V.l.n.r. Omer Steyaert, Omer De Ghandt, Leon François en Henri Roels.

Groepsfoto genomen in het gemeentehuis van Merendree kort voor de fusie van de gemeenten op 1 januari 1977. V.l.n.r.: schepen Jules Waelput, burgemeester Raoul Claeys en pastoor Constant Van Ackere.

PROCESSIES

Processies hebben blijkbaar diepe en vaak emotionele sporen in het collectieve geheugen nagelaten. Mee mogen opstappen in de jaarlijkse grote of kleine processie was een onvergetelijk evenement; een hoofdrol toebedeeld krijgen was een eer. Ondertussen zijn de processies haast geruisloos uit het straatbeeld verdwenen. Alleen monumenten van de religieuze volkscultuur zoals de Brugse Heilig Bloedprocessie, de Veurnse Boeteprocessie en andere gerenommeerde ommegangen hebben dankzij hun toeristische meerwaarde kunnen overleven. De processie is een stuk volksleven en wanneer ze tijdens de oorlog niet kon of mocht uitgaan, was het of iets te kort werd gedaan aan ons innerlijk leven.

De Sacramentsprocessie was wellicht de belangrijkste jaarlijkse publieke religieuze manifestatie in onze dorpen. Ze wordt nog steeds de 'grote processie' genoemd. Naast de liturgische kennen we ook de *buitengewone* of *votieve* processies. Deze hebben occasioneel plaats bijvoorbeeld om dank te zeggen voor ontvangen weldaden zoals bijvoorbeeld vrede en bevrijding of om een bijzondere tussenkomst van God, Onze-Lieve-Vrouw of een bepaalde heilige te bekomen.

Cecile Neerman stapt in de processie als de heilige Cecilia.

Het uitgaan van de processie was hoe dan ook een opmerkelijk gebeuren dat de lokale jaarkalender uitdrukkelijk markeerde. De parochianen versierden hun huizen met beelden en vlaggen, de straten met boompjes, linten en slingers. Op vastgestelde plekken - heel vaak in de nabijheid van één of andere kapel - werden rustaltaren opgericht en zegende de pastoor de aanwezige gelovigen met het "Hoogwaardige". Wanneer het Allerheiligste in aantocht was, strooiden jong en oud bloemen, groen en papieren snippers op straat. Volgens het volksgeloof bezat dit processiestrooisel bijzondere kracht. Daarom werd het meteen na de processie verzameld en bewaard ter vrijwaring van ziekte, ongedierte en onweer.

Na het nogal zenuwachtig over en weer geloop met lange kleren, rijk bestikte mantels, engelenvleugels en beteuterde kinderen kwam er langzaam beweging in die onafzienbare rij. Dan werd de parochie ineens anders, ingetogener. Elk huis op de processieweg had een soort van huissaltaartje met bloemen, brandende kaarsen, een kruisbeeld en heiligenbeelden met daarachter de thuisblijvers wachtend op het voorbijrijden van de groepen engelen, maagden, martelaren en belijders. Een echte veraanschouwelijking, een late biblia pauperum (een bijbel voor de armen) én een geloofsbelijdenis. Jezus met de in de hete zomers van toen veel te warme schapenvacht naast Sint-Janneke, de vlucht naar Egypte op een echte en vaak moedwillige ezel, de dragers van de tafels met de grote heiligenbeelden boven de hoofden uit, als christelijke reuzen, kinderen die bloesemblaadjes of snippers van veelkleurig papier over de weg strooiden en dan, onder het waakzame oog van de veldwachter die iedereen langs de weg verplichtte neer te knielen. Na de zangers van het koor en de kwistig bewierokende misdienaars, de priester in groot ornaat met de zegenende monstrans onder het door de notabelen gedragen baldakijn, de hemel, geflankeerd door de leden van de kerkfabriek met brandende flambouwen. De processie werd gesloten met de groep van de gelovigen, vooraan de burgemeester en schepenen die bekleed waren met het teken van hun waardigheid. Zodra de processie het kerkgebouw naderde begonnen de klokken feestelijk te luiden en weldra galmde uit de wijd open kerkdeur het glorieuze "Te Deum laudamus...".

Processiefoto van 1954.

Op de foto Astère De Vreese en Carlos Verwee als Gerulfus. De foto werd genomen op Merendreedorp tegenover de kruidenierswinkel van de gezusters Van Kerckvoorde "In 't Bazarke".

Processie 1957.

Onder de baldakijn pastoor Van Weyenberge. Verder herkennen we als drager links achteraan André Van der Vennet en vooraan Alfred Verbeke en Lucien De Vreese. De lantaanrdraggers zijn Guido Verhaege en Daniël Cocquyt.

Processiefoto genomen in de Dreef met op de achtergrond de serres van de familie Bauwens.

Ghisela Heirbrant met links Norbert Arens en rechts haar broer Noël Heirbrant staan klaar om deel te nemen aan de jaarlijkse grote processie.

PASTOORS VAN MERENDREE IN DE 20e EEUW

Petrus Debbaut,
pastoor te Merendree van 1875 tot 1904.

Henri Van Beveren,
pastoor te Merendree van 1904 tot 1916

Remi Van Rechem,
pastoor te Merendree van 1916 tot 1938.

Basiel De Craene,
pastoor te Merendree van 1938 tot 1956.

Louis Van Weyenberge,
pastoor te Merendree van 1956 tot 1969.

Petrus De Ganck,
pastoor te Merendree van 1969 tot 1973.

Constant Van Ackere,
pastoor te Merendree van 1973 tot 1990.

Jozef Botterman,
pastoor te Merendree van 1990 tot 1999.

Wilfried Van Wilder,
pastoor te Merendree van 1999 tot 2000.

Fred Van den Abeele,
pastoor te Merendree van 2000 tot heden.

BEKENDE PERSONEN

In 1949 werd Achiel Berth vrijwilliger als vliegtuigmechaniker. Hij raakte gebeten door de vliegmicrobe en kreeg zijn eerste opleiding in België op de oude tweedekkers Tigermoth en SV 4. Daarna verzeilde hij in Canada waar hij het brevet van piloot behaalde bij de Royal Canadian Air Force. Terug in België vloog hij op Spitfire en als jonge gevechtspiloot ging hij bij de 7de Wing in Chièvre op de eerste generatie straaljagers vliegen, nl. de Meteors. Van 1959 tot 1964 maakte hij alle onafhankelijkheidsconflicten in Kongo mee. Hij redde toen met zijn DC 3 meer dan 300 vluchtelingen van kleine vliegveldjes midden in de wildernis ook al was het vliegtuig eigenlijk te groot en te log voor zo'n opdrachten op de benepen landingsstrips.

Gentil Joes woonde langs de Brugse Vaart op de wijk Durmen. Met zijn kruitwagen bediende hij de mensen op de gemeente en het omliggende van de nodige kruidenierswaren. Later reed Gentil rond met kaart en pony om haring te verkopen.

Postbode Oscar De Dobbelaere was gekend door iedere Merendreeenaar. Op de eerste foto in 1935 is hij op ronde in het Hammeken. De tweede foto werd genomen kort voor hij op pensioen ging.

Huldiging van Omer Verwee en Daniël Cocquyt voor hun 25 jaar dienst in de plaatselijke jongensschool.

Zittend v.l.n.r.: Omer Steyaert, Omer Verwee, Daniël Cocquyt, pastoor Van Weyenberge.

Staannd v.l.n.r.: Prosper Lootens, onderpastoor Van De Winkel, Maurice Van Landegem, Jules Waelput, Maurice Van Kerckvoorde.

Jerome Goethals de laatste veldwachter van Merendree vóór de fusie van de gemeenten op 1 januari 1977.

Gezellig buurten
in den goeden ouden tijd...

Albert Mechelynck werd geboren te Gent in 1854 en stierf er in 1924. Hij was advocaat bij het Hof van Beroep te Gent en stafhouder van de Gentse balie. Van 1884 tot 1904 was hij liberaal provincieraadslid en van 1904 tot 1924 kamerlid. Van 1920 tot 1921 was hij voorzitter van de Liberale Partij en in 1924 werd hij Minister van Staat. Hoewel hij officieel in Gent woonde, verbleef hij op zijn kasteel Te Velde (nu Gerolfsweg nr. 4) in Merendree. Hij was de kleinzoon van J.J. Delehaye (Gent 1800-Outrijve 1888) die van 1830 tot 1832 burgemeester was van Merendree.

GERAADPLEEGDE WERKEN

Brochure bij de Open Monumentendag te Merendree, 8 september 2002.

S. De Groote, D. Neyt, Lando-sport Merendree: voetballend Landegem en Merendree samen sinds 1996, in *Het Land van Nevele*, jg. 32 (2001), afl. 3, p. 208-211.

G. De Muynck, *Groot-Nevele in oude foto's*, deel 1, Eeklo, 2000.

L. De Ruyck, R. Moelaert, A. Rijserhove, *De kerkdorpen Merendree en Hansbeke heemkundig bekeken*, Heemkundig Genootschap van het Meetjesland, 1979.

Gemeente Merendree. Vademecum 1974.

Inventaris van de wind- en watermolens in de provincie Oostvlaanderen, in *Kultureel jaarboek van de provincie Oostvlaanderen 1961*, tweede band, Gent, 1962.

K. Lanclus, *Bouwen door de eeuwen heen. Deel 12n 1. Provincie Oost-Vlaanderen. Arrondissement Gent. Kanton Nevele*, Turnhout, 1989.

N. Lehouck, T. Valcke, *De fonteinen van de Oranjeberg. Politiek-institutionele geschiedenis van de provincie Oost-Vlaanderen van 1830 tot nu. Deel 2 biografisch repertorium*, Gent, 1997.

C. Lips, A. Janssens, *Beelden van toen*, Nevele, 1986.

J. Luysaert, Merendree in de visitatieverslagen van bisschop Antoon Triest, in *Het Land van Nevele*, jg. 20 (1989), afl. 3, p. 179-203.

L. Meganck, *Renovatie van "Steyaerts Molen" te Merendree. Kritische bespreking*, Universiteit Gent, z.j.

R. Moelaert, De Koninklijke handboogmaatschappij Sint Sebastiaan te Merendree, in *Appeltjes van het Meetjesland*, jg. 30 (1979) (overdruk).

- R. Moelaert, De Sint-Radegondekerk te Merendree en haar kunstpatrimonium, in *Appeltjes van het Meetjesland*, jg. 31 (1980) (overdruk).
- L. Neyt, Enkele verdwenen herbergen te Merendree, in *Het Land van Nevele*, jg. 18 (1987), afl. 4, p. 199-220.
- L. Neyt, Gerolfswal en de oude “priesteragie” te Merendree, in *Het Land van Nevele*, jg. 20 (1989), afl. 1, p.3-33.
- L. Neyt, Merendreese dorpsgebeurtenissen uit vroeger eeuwen (II), in *Het Land van Nevele*, jg. 14 (1983), afl. 2, p. 123-129.
- L. Neyt, Twee Merendreese huizen met geschiedenis, in *Het land van Nevele*, jg. 14 (1983), afl. 2, p. 115-122).
- L. Neyt, Twee verdwenen herbergen te Merendree, in *Het Land van Nevele*, jg. 13 (1982), afl. 1, p. 27-44).
- J. Scherpereel, *Wel en wee in Merendree* (brochure bij een filmvoorstelling in 1989), Merendree, 1989.
- J. Taeldeman, Bolspel in het Land van Nevele: de dikke krulbol, in *Het Land van Nevele*, jg. 9 (1978), afl. 1, p. 10-18.
- E. Vaernewijck, Van Bachte-Maria-Lerne tot Merendree. Geboorte en bloei van de Vlaamse Poëziedagen, in *Het Land van Nevele*, jg. 31 (2000), afl. 2, p. 83-188.
- M. Van Hulle, *Groot-Nevele in oude foto's*, deel 2, Eeklo, 2001.
- E. Waelput, Een kuipers-familie in Merendree. Van Englebert tot Jules Waelput, in *Het Land van Nevele*, jg. 30 (1999), afl. 1, p. 3-47.

